

nál a kezek keresztben voltak, és a csigolya melletti kéznél egy ezüstkereszt került elő. Az 5. sír lapockacsontjánál, pontosan a jobb kéznél találtunk egy csontkeresztet, amely egy apró csontlánc-sorból álló, gyöngysorból készített rózsafüzérhez tartozott.

A sírok koporsómaradványait is megfigyelhettük, így a 7. számú sírnál, valamint a 14. számú felnőtt csontváz mellett. Az utóbbi lábánál egy kb. 60 cm hosszú, egybefüggő koporsórész maradt meg, három darab kereszt irányú csapolással. Mindenütt koporsószegek is előkerültek.

A templomtól távolabb, 20–30 m-re húzott 10. számú kutatóárokban tártuk fel a templomhoz tartozó 16–17. századi temető összefüggő részletét. A sírok csontvázait nem szedtük fel azzal, hogy a 10. számú kutatóárok helyén – egy feliratos táblával megjelölt – középkori díszsírhelyet kellene kialakítani. A millenniumi nagyatádi ünnepek keretében szükséges lenne a helyszínen ezt az emlékhelyet létrehozni.

Az előkerült nem nagyszámú leletanyagot – restaurálás után – két vitrinben, az ásatásokról készített felvételek táblóinak kíséretében javasolnánk Nagyatádon bemutatni.

Ez az eset figyelmezteti az illetékeseket, hogy az 1980-as évek végén is – Városi Tanácsi nemtörődömségből – mennyi régészeti érték pusztult el. Dicséretes azonban az, hogy ezek tisztázását a jelenlegi nagyatádi városvezetés – régészeti kutatások segítségével – elvégezte.

Nagyatád területén az Árpád- és a középkorból 16 elpusztult település, falu maradványa érdemelhet figyelmet. Köztük több, alapfalaiban is meghatározható jelentős templom építészeti emléke.

DR. MAGYAR KÁLMÁN

209. Nagykanizsa, Bajcsa, Vár

(Zala megye) Kk

Az 1578–1600 között álló Bajcsavár stájer támogatással épült Kanizsa mellé, így építésére, felszerelésére, ellátására vonatkozóan gazdag írásos anyag maradt fenn a grazi stájer tartományi levéltárban. Az egykori erősség régészeti emlékének jó keltezhető, s a jövőben összevethető lesz a levéltári forrásokkal. Tükrözi a korabeli sajátosságokat, ugyanakkor földrajzi kapcsolódásai révén számos érdekességet tartalmaz. A lelőhely jelenleg működő homokbánya, ennek következtében a vár maradványai el fognak tűnni, illetve részben már el is tűntek.

1999 nyarán tovább folytattuk az 1995-ben indult leletmentő ásatást. Ebben az évben újabb 2000 m²-nyi területet vizsgáltunk át és adtuk át a bányának. A vár déli felében nagyobb összefüggő felületen dolgoztunk, azaz egyrészt a DNy-i bástya előterében az 1997. évi „D” felülethez illeszkedő részen, másrészt a felső teraszon, az 1998. évi „E” felülethez csatlakozó, a várárokig terjedő déli sávban, beleértve a DK-i bástya területét is.

Megtaláltuk az előző évben hosszabb szakaszon dokumentált palánkfal folytatását, melynek két periódusán kívül javítását, megerősítését is megfigyelhettük. Az

ó-olasz rendszerű DK-i bástya területén bonyolultabb palánkrendszer bontakozott ki, melynek elemei azonban nem egykorúak.

Emellett számos objektumot tártunk fel, ezek jelentős része változó nagyságú, formájú, funkciójú és leletgazdagságú gödör volt. A DK-i bástya térségében és környékén előkerült gödrök közül egy-kettő tele volt salakkal, amit az 1998-ban behatárolt kovácsműhely közelsége magyaráz. A bástya mellett rábukkantunk egy latrinára, mely igen gazdag és szép leletanyagot tartalmazott (üveg poharakat, ablaküveg-töredékeket, fél cserépedényeket, kályhaszemeket, növényi magvakat, állatcsontokat), másrészt azonosítottuk a vár (egyik?) lőporos kamráját, mely 4 × 4 m-es, tapasztott falú kis épület volt, omladékából nagy mennyiségű „ostromfazék”-töredék került elő.

A feltárt területen gerendaváz, agyagtapasztásos, illetve téglafalú, agyagos padlójú lakóépítmények maradványait is sikerült körvonaloznunk. Az épületek, melyeket paticsos, téglás építési törmelékfoltok, beomlott téglafalak, agyagos, helyenként téglákkal megerősített járósínt/padló-részletek, cölöphelyek jeleztek, nagyok voltak (kiterjedése mindegyiknek 100 m² körüli) és sűrűn helyezkedtek el. Az egyik (245) mellett nagyobb gödörkomplexum mutatkozott, mely pince, tárolóhely, szemétdög szerepét tölthette be. Az alsó és felső terasz találkozásánál két épületet (261/K és 274) figyeltünk meg, ezek lépcsősen csatlakozhattak egymáshoz, járósíntjeik között mintegy egy méter szintkülönbség volt. Az egyik épület elszenesedett padlójáról növényi maradványokat gyűjtöttünk össze. A két épület esetleges összetartozása, a terasz közötti „lejtő” feltételezhető agyagos megtámasztása további tisztázásra vár.

Az ásatások során előkerülő változatos leletanyag teljes keresztmetszetet nyújt a várbeli életről, ugyanakkor a stájer kapcsolatok révén több egyedi vonást is mutat. Az idei kerámia- és fémleletek között a számos ép és töredékes konyhai és asztali cserépedény mellett német kőcserép-poharakat, osztrák emberalakos mázas korsót, német vagy osztrák medve alakú mázas edényt, velencei és osztrák üveg poharak töredékeit, díszített nyelű steiri késeket, feliratos nürnbergi ólomplombát, mesterjegyes bronzcsapot, továbbá ép ollókat, gyűszűket, gombostűket, gyűrűket, pénzeket, ajtóalkatrészeket, lakatokat, ágyú- és puszkagolyókat, sarkantyút, kardmarkolat- és keresztvasat „ostromfazekakat” (cserépbombák) említhetünk.

VÁNDOR LÁSZLÓ – KOVÁCS GYÖNGYI

210. Nagykovácsi

(Pest megye) LT, Kö

A Budapest–Nagykovácsi út déli oldalán 1999 januárjában Amerikai Nemzetközi Iskola építése kezdődött. Az érintett területtől keletre található az MRT 7. kötet 12/2. lelőhelye (a bronzkori Urnasíros kultúrához tartozó telep).